

Filip Šrůtek: Válečné vzpomínky Josefa Malocha jako historický pramen

Bakalářská práce - Ústav historických věd Filosofické fakulty University Pardubice, Pardubice 2013.

Oponentský posudek

Předkládaná bakalářská práce Filipa Šrůtky představuje do značné míry mikrohistorickou studii zabývající se osobou Josefa Malocha a jeho osudy za 2. sv. v. (účast v komunistickém odboji, zatčení, věznění v policejní věznici pražského gestapa v Malé pevnosti v Terezíně a internace v koncentračním táboře Flossenbürg – dále KT). Základním pramenem, který se autor ve své práci rozhodl analyzovat, byly paměti sepsané J. Malochem na přelomu 70. a 80. let 20. století. Jako doplňkový materiál posloužila nahrávka rozhovoru s J. Malochem pořizená v roce 1983 pro pořad Československého rozhlasu *Hrůza zvaná Flossenbürg*.

V úvodní kapitole si F. Šrůtek stručně stanovil hlavní cíl své práce, kterým bylo zjistit příčiny vedoucí J. Malocha k sepsání jeho pamětí. Účel celé práce pak autor spatřuje v rozšíření povědomí a znalostí o každodenním životě účastníků odboje, vězňů KT, apod. V této souvislosti je nutné zmínit, že paměti J. Malocha sice autor přiložil ke své práci na CD, avšak na mnoha snímcích ofotografovaného sešitu je text rozmazaný a špatně čitelný (viz např. strany 80–81). Ke splnění stanovených cílů práce použil F. Šrůtek komparativní metodu spočívající ve srovnávání Malochových memoárů se vzpomínkami jiných účastníků odboje či vězňů z Terezína a Flossenbürgu. K tomuto byly použity dílčí materiály z fondů uložených v Národním archivu v Praze (f. Svaz protifašistických bojovníků – vzpomínkové práce, ústřední výbor Praha, f. Okupační vězeňské spisy a f. Státní úřad pro válečné poškození). Autorovi se bohužel hned v úvodu nepodařilo pregnantně stanovit východiska, strukturu a cíle své práce. Základní informace jako místní a časové určení, rozvržení, důkladný rozbor pramenů a literatury v úvodu také nenajdeme (o něco více je v nich pojednáno v závěru), což považují za chybu.

V první kapitole autor stručně shrnuje životní osudy J. Malocha od jeho dětství přes zapojení do odboje až po jeho věznění a konec války. Přestože měl možnost hovořit s rodinnými příslušníky (J. Maloch zemřel v r. 1984), nenalezneme v textu až na kusé zmínky téměř žádné údaje o Malochově poválečném životě (např. proč vystoupil z KSČ, za což byl později poslán do nápravně pracovního tábora v Jáchymově, na základě které z amnestií v 50. či 60. letech byl propuštěn, jeho život do 80. let, apod.). Autor také mylně uvádí, že Maloch po svém návratu z Flossenbürgu bydlel měsíc u kamaráda v Praze (ve skutečnosti 3 dny, viz str. 277 pamětí) a s rodinou se shledal až koncem měsíce. Tato chyba byla napravena až k závěru práce (str. 49).

Ve 2. až 5. kapitole autor vcelku dobře analyzoval základní prameny, tj. sešit s memoáry a audionahrávku. Popisuje důvody, které vedly k jejich vzniku, genezi, podává faktografický rozbor sešitu (chybí vysvětlení, od koho pocházejí vpisy obyčejnou tužkou), apod. I zde se však autor dopustil nejednoznačnosti, kterou je nutné vysvětlit. Na jedné straně udává, že Maloch sepsal paměti pouze jako memento pro svoji rodinu bez ambicí na zveřejnění (str. 5) a

o něco později je autor přesvědčen o tom, že Maloch chtěl tyto memoáry vydat knižně (str. 8), na což se odkazuje i v závěru.

Nejobsáhlejší z celé práce je 5. kapitola členěná do mnoha podkapitol. Autor v podstatě kopíruje strukturu a členění textu tak, jak ji zapsal jeho pamětník. V tomto případě mi nepříjde zcela vhodné umístit do vlastního textu (str. 11) opsaný seznam Malochových zabitých přátel, který by se hodil spíše jako součást přílohy. Za vcelku přínosné považuji kapitoly týkající se Malochova zapojení do komunistického odboje, které vedlo k jeho pozdějšímu zatčení. V této fázi čerpal autor opět z výše zmíněných memoárů a především z diplomové práce M. Čížka (str. 13-15), čímž v podstatě rezignoval na nové resp. vlastní uchopení jinak zajímavého tématu.

Za nejpřínosnější z celé práce považuji kapitoly týkající se Malochova věznění na pardubickém gestapu, v policejní věznici pražského gestapa v Terezíně, následného pobytu v KT Flossenbürg a návratu do osvobozeného Československa. V těchto kapitolách konečně F. Šrůtek srovnává, popř. doplňuje memoáry J. Malocha s dalšími pamětníky a snaží se rekonstruovat každodenní život vězňů v nelidských podmínkách nacistických internačních zařízení. Bohužel autor opět nevysvětlil, na základě jakých kritérií vybral srovnávací memoárové prameny resp. literaturu (např. proč nepoužil obrovské množství výpovědí pamětníků ze známého portálu *Paměť národa*, vybrané články z vědeckých ročenek *Terezínské studie a dokumenty*, apod.). Při líčení osobností německého represivního aparátu působících v Terezíně mohl také doplnit své líčení množstvím údajů z literatury či archivních pramenů (namátkou např. materiály z fondu 325 Stíhání nacistických válečných zločinců - *Archiv bezpečnostních složek Praha*) a neomezit se na jednu či dvě věty o jejich životě. Kapitoly týkající se internace J. Malocha v KT Flossenbürg až po jeho návrat do osvobozeného Československa považuji za vcelku dobré. Výhradu mám ke kapitolám 6 a 7, které obsahují popis doprovodných částí Malochových pamětí (ilustrace, fotografie, poezii), jejichž umístění by mělo být součástí příloh.

V závěru autor shrnuje prostudované archivní materiály, snaží se objasnit zvolenou strukturu práce a dochází k přesvědčení, že by se memoáry J. Malocha daly vydat knižně. Ani ke konci práce F. Šrůtka tedy nenajdeme konkrétní vysvětlení v čem je vlastně dílo přínosné a co je jeho smyslem.

Za hlavní přínos práce považuji určité přiblížení a doplnění znalostí o každodenním životě členů komunistického odboje za 2. sv. v., vězňů v Terezíně a Flossenbürgu, reprezentovaných J. Malochem a dalšími v práci F. Šrůtka. I přes výše zmíněné výhrady doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **dobře**.

V Pardubicích 17. 5. 2013

Mgr. Luboš Kokeš